

Det er en Selvsølge, at, naar et Folk eller et Samfund kommer til at føle en Trang i en vis Retning stærkere og stærkere, er der intet andet Middel tilbage, naar de, der holde igjen, ere stærke nok til at holde igjen i lang Tid, end at Vedkommende maae tage sig selv Frihed forud, thi gjort Gjerning, mine Herrer, er halvt forsvaret. Medens Rigsdagen og Regeringen ikke tidligere have villet tage det Lovforslag, som har været indbragt et Par Aar tidligere, seer man nu her en stor Villighed til at gaae ind paa nærværende Forslag, og hvorfor? Fordi gjort Gjerning er halvt forsvaret. Nu staaer der en Kjendsgjerning, og den kan man ikke slyde bort, den maa man bøde sig for, fordi det er noget Factiss; derfor maa man nu give det Lovens Stadfæstelse. Altsaa, Sagen saaledes seet, skulde det undre mig, om ikke de her i Landet, som vedvarende stille sig imod enhverformhelst fri Udvikling ogsaa af disse Forhold, og som bestandigt, Hvergang der paanyer Spørgsmaal om et eller andet Skridt videre i Frihedens Retning, stille op: Vi skulle først have en Kirkeforsatning, dog endelig engang fik Dinene op og saae, at det ikke nytter dem at stille sig saaledes; thi Stemningen vil trods al deres Modstand vedblivende gaae fort og gaae i friere og friere Retning, og den Hindring, den Dæmning, man stiller op, at man først skal have en Kirkeforsatning, vil efterhaanden mere og mere nedbrydes, den vil ikke kunne holde. Jeg haaber derfor, at det, der her skeer, maa overbevise dem, der ikke hidtil ere blesne overbeviste, om, at det Standpunkt, de stille op, ikke lader sig holde, de maae opgive det, de maae gjøre alt Muligt, hvad der fra deres Side kan gjøres, for at faae en Repræsentation for Kirken tilstede, og de maae stille Forslaget til en Repræsentation saaledes, at Danmarks Rigsdag gaaer ind paa den og vedtager den. Det slog mig strax, hvad det erode Medlem for Maribo Amts 1ste Valgkreds (Hage) antydede, om det ikke var muligt for det Første at blive staaende ved at tage den Bestemmelse, her er foreslaaet, for det ene Tilfælde, der har fremkaldt den nu; thi dette Tilfælde, forekommer det mig, at vi Alle maae være enige om bør lovliggjøres, og den paagjældende Menighed betragtes som en virkelig bestaaende Deel

af Folketirken; men det kan paa den anden Side ikke nægtes, at, naar man tager Loven i dens Almindelighed, saa at den kan udstrækkes til senere forekommende Tilfælde, har den sine Betæneligheder, saaledes som det er fremhævet af flere forssjellige erode Talere, hvorfor jeg ikke skal komme tilbage dertil. Smidlertid skal jeg erklære, at jeg giver min Stemme til Lovforslaget med nogle Endringer, der ogsaa ere antydede af forssjellige Talere, og som jeg helliger ikke skal komme tilbage til, baade fordi jeg finder, at det er et Skridt, der maa gjøres, og navnlig, fordi jeg troer, at der derved vil virkes stærkt og væsentligt paa Geistligheden her i Landet, og, for at sige det reent ud, navnlig paa den Deel af Geistligheden, der hidtil offentlig har udtalt, at det Slags Love ikke kunne vedtages af Rigsdagen, men henhørte under en Kirkeforsamling. Jeg vil bidrage Mit til, at denne Stilling kunde blive opgivet, og at man med Villighed vilde gaae ind paa Forandringer i kirkelig Retning, uden at en saadan Kirkeforsatning først skulde være ordnet. Folketirken i sin gamle Form kan ikke opretholdes; men aldeles at opgive den, vilde for det Første være en Grundlovsforandring, og for det Andet er Udviklingen ikke kommen saa vidt, at det kan være rigtigt. Jeg erkjender, at det maa komme dertil, at vi maae ansee det for rettest, at der ingen offentlig bestemt Folketirke er her i Landet, men at det bliver Enhvers egen Sag at søge sin Sjælesørger og betale ham, som han bliver enig med ham om, uden Videre; men jeg anseer ikke Tiden dertil for at være kommen endnu. Derimod troer jeg, at vil man opretholde Folketirken, maa man komme ind paa, uden ængstelige Betæneligheder, virkelig at hde al den Frihed, som Forholdet kræver.

Sall: Jeg tilstaaer, at jeg var i Tvivl om, hvorvidt jeg skulde tage Ordet under denne Sags nærværende Behandling, efterat den allerede har trukket sig saa langt ud, ikke fordi jeg havde Tvivl om, at jeg ogsaa maatte finde mig opfordret til at udtale mig om dette Lovforslag, men fordi jeg gif ud fra den sikre Forventning, at der vilde fremkomme flere Stadier af denne Forhandling, hvorunder der